

УДК 657.1

Зеновій ЗАДОРЖНИЙ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

У новій редакції Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт затверджених Наказом Мінрегіонбуду 31.12.2010 р. №573, які є одним із основних нормативних документів з обліку витрат будівельних підприємств, має місце ціла низка невідповідностей іншим законодавчим, нормативним та інструктивним актам з цих питань. Неузгодженість Методичних рекомендацій із такими актами призводить на практиці до спотворення фінансової, податкової та внутрішньої звітності, визначення недостовірних показників діяльності будівельних фірм. Предметом статті є процес формування витрат будівельних підприємств і визначення його недоліків. Метою статті є виявлення невідповідності змісту останньої редакції методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт іншим чинним інструктивним і нормативними документами з питань обліку витрат будівельних підприємств для вирішення спірних питань на практиці. В дослідженні використані методи аналізу, порівняння, структурної і логічної дедукції, синтезу. Досліджено проблеми класифікації витрат будівельних підприємств, наведеної у Методичних рекомендаціях, дані пропозиції з її вдосконалення. Особливе місце відведено у статті покращенню структури окремих калькуляційних статей витрат, елементів витрат операційної діяльності та витрат, які не включаються у собівартість будівельно-монтажних робіт. Результати дослідження можуть бути використані при підготовці нової редакції Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт з метою ліквідації спірних питань у практичній діяльності підприємств будівельної галузі.

Ключові слова: *собівартість будівельно-монтажних робіт, витрати, статті калькулювання, елементи витрат, рекомендації № 573.*

JEL: M41

Постановка проблеми. Реформування вітчизняної економіки, її трансформація у світову глобалізаційну супроводжуються досить частою зміною законодавчих, нормативних та інструктивних документів. Особливо це питання є актуальним для будівельної галузі. З 1 квітня 2011 року набув чинності Наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва України № 573 від 31.12.2010 року про затвердження нової редакції Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт (далі Рекомендації № 573). Слід зазначити, що це вже третя редакція цього нормативного документа.

© Зеновій Задоржний, 2015.

Аналіз змісту перших двох був здійснений автором у відповідних статтях [1, 2]. Низка зауважень до них, запропонована у цих статтях, була врахована авторами Методичних рекомендацій. Разом із тим окремі із зауважень залишаються поза їх увагою. Крім цього, нові зміни у Методичних рекомендаціях не завжди узгоджуються з іншими чинними нормативними та інструктивними документами, які регламентують одні і ті ж питання. Вищезазначене підтверджує актуальність розгляду цієї проблеми з метою її вирішення на практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем інструктивного та нормативного забезпечення обліку витрат будівельних підприємств присвятили свої праці Т. Момот [3], І. Чалий [4], О. Павелко [5], В. Пархоменко [6], В. Костюченко [7], Л. Сук [8] та інші. У їх роботах проаналізовано облік витрат і доходів будівельних підприємств відповідно до вимог П(С)БО 18 "Будівельні контракти" та першої редакції Методичних рекомендацій 2002 року.

Визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Залишаються недостатньо розкритими питання аналізу чинної методики обліку витрат будівельних підприємств та змісту основних нормативних документів з цього питання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виявлення невідповідності змісту останньої редакції Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт іншими чинним інструктивними і нормативними документами з питань обліку витрат будівельних підприємств для вирішення спірних питань на практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рекомендації № 573 є на сьогодні основним нормативним документом з обліку витрат будівельних підприємств. Їх зміст повинен бути узгодженим з іншими нормативними та інструктивними документами з цих питань. В процесі проведеного аналізу Рекомендацій № 573 виявлено низку невідповідностей їх змісту таким документам. Так, зокрема, у розділі 1 "Загальні положення" Рекомендацій № 573, насамперед, назріло питання зміни переліку Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, на яких вони ґрунтуються. Так, зокрема, у цьому переліку є П(С)БО 2 "Баланс" і П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати, які були затверджені наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. №87 і втратили чинність після затвердження наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13 р. № 73 національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". У цьому ж розділі 1 Рекомендацій № 573 серед об'єктів обліку витрат помилково, на нашу думку, названо "договір будівельного підряду". Думається, більш обґрунтованим об'єктом були б роботи за договором підряду, оскільки виникне запитання: як договір може бути об'єктом обліку? Останнім є те, на що здійснюються витрати.

Розглядаючи питання класифікації витрат будівельних організацій, при їх поділі за видами діяльності потребує узгодження, на нашу думку, визначення витрат звичайної діяльності. Відповідно до Рекомендацій № 573 витрати звичайної діяльності включають витрати основної діяльності будівельних організацій, а також витрати за операціями, що їх забезпечують або виникають внаслідок її проведення. Досить дискусійними є останні слова визначення "або виникають внаслідок її проведення", оскільки внаслідок проведення господарських операцій можуть виникати і надзвичайні події. Витрати на їх ліквідацію не можна віднести до витрат звичайної діяльності.

Тому більш обґрунтованим було б витратами звичайної діяльності вважати витрати основної, іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

У класифікації витрат за місцем їх виникнення витрати другорядного виробництва і витрати допоміжного виробництва доцільно було б замінити на “витрати другорядних виробництв” і “витрати допоміжних виробництв”, оскільки таких виробництв у будівельному підприємстві є здебільшого декілька, а не одне.

У п. 1 розділу III “Групування витрат будівельної організації за елементами та статтями” Рекомендацій № 573 робиться посилання на П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” [9], яке на сьогодні не є чинним. Порядок складання Звіту про рух грошових коштів нині регламентується НП(С)БО “Загальні вимоги до фінансової звітності”. Тому саме на цей нормативний документ у Рекомендаціях № 573 повинно бути зроблено посилання, а не на П(С)БО 4 “Звіт про рух грошових коштів”. У цьому ж пункті розділу III вищенаведеного нормативного документа елемент витрат “відрахування на соціальні заходи”, сума за якими узагальнюється у вищенаведеній формі фінансової звітності, помилково, на нашу думку, названий “відрахування на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”. Аргументацією такого твердження є те, що чинна назва елемента витрат у Рекомендаціях № 573 не відповідає вимогам не тільки НП(С)БО 1, але й П(С)БО 16 “Витрати” і П(С)БО 18 “Будівельні контракти”. Два останні положення є у переліку нормативних документів, на основі яких розроблені Рекомендації № 573.

Щодо поділу витрат за способом їх включення у собівартість будівельно-монтажних робіт на прямі і загальновиробничі (непрямі), то, як вже зазначав автор статті у попередній редакції методичних рекомендацій від 16 лютого 2004 року [2], слова “загальновиробничі” і “непрямі” необхідно поміняти місцями. Витрати можуть бути прямими і непрямими, а вже до останніх відносяться загальновиробничі.

До “інших прямих витрат”, таких як статті калькулювання, не зовсім обґрунтовано віднесено “витрати, пов’язані з експлуатацією будівельних машин і механізмів”. Це твердження пояснюється тим, що навіть протягом одного робочого дня окремі види будівельної техніки можуть працювати на різних об’єктах. У результаті цього виникає необхідність в їх розподілі в кінці місяця між цими об’єктами. Такі зауваження висловлювалися у роботах О. Павелко [5], І. Чалого [4]. Потрібно відмітити також, що автори Рекомендацій № 573 врахували зауваження науковців щодо необхідності зміни назви статті “експлуатація будівельних машин і механізмів” на “витрати, пов’язані з експлуатацією будівельних машин і механізмів” [2]. У переліку вищеназаних витрат, наведених у Додатку 4 Рекомендацій № 573 помилково, на нашу думку, відсутні відрахування на соціальні заходи від заробітної плати працівників, зайнятих обслуговуванням і експлуатацією будівельної техніки. Як вже зазначив автор цієї статті у рецензії на попередню редакцію Рекомендацій № 573, відсутність таких витрат у витратах з експлуатації будівельних машин призведе на практиці до неточного визначення собівартості окремих об’єктів будівництва, оскільки буде відсутня повна сума витрат на експлуатацію будівельної техніки, яка підлягає розподілу в кінці місяця між названими об’єктами. Якщо відрахування на соціальні заходи від заробітної плати робітників, які експлуатують будівельну техніку, відносити до складової підстатті “відрахування на загальнообов’язкове державне соціальне страхування статті “інші прямі витрати”, як пропонується в Рекомендаціях № 573 [9], то виникне запитання: яким бухгалтерським проведенням їх відобразити?

В п. 3 розділу IV Рекомендацій № 573 зазначено, що до підстатті “інші виробничі витрати” статті “інші прямі витрати” включаються витрати, пов’язані зі спорудженням і розбиранням тимчасових нетитульних споруд, призначених для конкретного об’єкта будівництва (приоб’єктні контори та камери виконробів і майстрів, санітарно-побутові приміщення, складські приміщення, навіси тощо), що суперечить вимогам П(С)БО 7 “Основні засоби” та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку № 291. У вищенаведених нормативно-інструктивних документах зазначено, що витрати на будівництво (спорудження) тимчасових нетитульних споруд є капітальними інвестиціями, які узагальнюються на субрахунок 153 “Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів, а витрати на їх розбирання – іншими витратами (дебет субрахунок 976 “Списання необоротних активів”). Відображати витрати на спорудження і розбирання тимчасових (нетитульних) будівель і споруд на рахунку 23 “Виробництва” у складі інших прямих витрати, так як це зазначено в Рекомендаціях № 573, є помилкою, яку потрібно виправляти.

У розділі V вищеназваного нормативного документа зазначено, що кошти, одержані в результаті застосування майнової відповідальності за порушення замовниками умов договору підряду, відображаються підрядниками у складі доходу від виконання договору підряду [9]. Тобто такий дохід є доходом від основної діяльності будівельних організацій. В той же час у цьому ж розділі Рекомендації № 573 констатується, що сума виплаченої неустойки (пені) та відшкодування збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням підрядником умов договору підряду, відноситься до інших операційних витрат та зменшує фінансовий результат будівельної організації. Вищезазначене призводить на практиці до невідповідності обліку доходів і витрат одного змісту, що одночасно означає невиконання відповідного принципу організації бухгалтерського обліку.

Думається, що в такому випадку потрібно зазначити, що сплата штрафних санкцій будівельними організаціями за невиконання або неналежне виконання умов договору є іншими прямими витратами, тобто витратами основного виробництва так само, як і доходи, отримані у вигляді штрафних санкцій від замовників за порушення умов договору. Звичайно, така пропозиція суперечить вимогам Інструкції № 291 щодо використання Плану рахунків бухгалтерського обліку, П(С)БО 16 “Витрати” та деякими іншими нормативними документами. З іншого боку, у випадку не віднесення сум штрафних санкцій, нарахованих замовниками за порушення умов договору, до доходів від основної діяльності підрядних будівельних організацій будуть порушені вимоги П(С)БО 18 “Будівельні контракти” і МСФЗ 11 “Будівельні контракти”. Облік штрафних санкцій у будівництві має свої особливості, які потрібно враховувати.

Проаналізувавши структуру елемента “матеріальні затрати” (Додаток 1 до Рекомендацій 573), можна зробити висновок, що окремі її складові потребують уточнення. Так, зокрема, до складу цього елемента повинні включатися вартість сировини, матеріалів, будівельних конструкцій, комплектуючих виробів та напівфабрикатів, тари і тарних матеріалів, паливних і мастильних матеріалів, пари, води, енергії всіх видів та запасних частин, **не придбаних** у сторонніх організаціях чи виготовлених у допоміжних та другорядних виробництвах, **а використаних** у процесі операційної діяльності (пп. 1.1., 1.2, 1.3 Додаток 1). Чинна редакція структури

елемента “матеріальні витрати” дає право на практиці до нього включати вартість матеріальних запасів, які зберігаються на складі як залишки, що є помилкою.

Характеризуючи структуру елемента “Відрахування на загальнообов’язкове державне страхування”, потрібно зазначити, що нині відповідно до Закону України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” будівельні підприємства не здійснюють відокремлених нарахувань на заробітну плату за їх видами: (на загальнообов’язкове державне пенсійне страхування; соціальне страхування на випадок безробіття; соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та втратами, зумовленими народженням та похованням; соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності), так як про це зазначено у Рекомендаціях № 573. Хоча в останніх є посилання на норму вищезгаданого Закону України, водночас зазначити в них базу нарахування, порядок нарахування, обчислення, сплати та розподілу цього податку за видами загальнообов’язкового державного соціального страхування недоречно, оскільки будівельні підприємства нараховують і сплачують єдиний соціальний внесок на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, а не вищезазначені його складові.

Аналізуючи пояснення до змісту елемента “Амортизація”, можна зазначити, що в переліку нормативних документів, якими регламентуються порядок нарахування амортизації під час формування собівартості будівельно-монтажних робіт, відсутнє П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”.

Низка дискусійних питань є і в структурі елемента “інші операційні витрати”. Так, зокрема, до його складу віднесені витрати на перевезення працівників до місця роботи як власним, так і орендованим транспортом (крім оплати водіїв). Думається, що такі витрати, здійснені власним транспортом, не повинні відноситися до елемента “інші операційні витрати”, а бути розподіленими між всіма елементами: пальне на роботу автотранспорту – матеріальні затрати, нарахування єдиного соціального внеску на зарплату водіїв – відрахування на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, амортизація за автотранспортом – амортизація, послуги ремонтних підприємств з ремонту автотранспорту – інші операційні витрати.

Вартість виданого згідно з чинними нормами спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, мийних і знешкоджуючих засобів, молока та лікувально-профілактичного харчування або відшкодування витрат працівникам за придбання ними спецодягу та інших засобів індивідуального захисту в разі невидачі їх адміністрацією (п. 5.10 Додатку 1 Рекомендацій № 573), повинні, на нашу думку, відноситися не до елемента “інші операційні витрати”, а “матеріальні затрати” і тільки в момент їх списання, а не видачі (за виключенням випадків, коли вони збігаються в часі).

Зі складу елемента “інші операційні витрати” потрібно перенести до “матеріальних затрат” також вартість безоплатно переданих зразків і макетів на виставках, ярмарках (п. 5.22 Додаток 1 Рекомендацій № 573), оскільки такого роду матеріальні цінності є запасами і під час їх списання виникають саме матеріальні затрати, а не інші операційні. Втрати внаслідок знецінення запасів (п. 5.29 Додатку 1 Рекомендацій № 573) теж за своєю економічною природою є матеріальними затратами, а не іншими операційними.

Врахування авторами Рекомендацій № 573 зазначених зауважень дасть можливість точніше визначати елементи витрат операційної діяльності.

Характеризуючи структуру загальновиробничих витрат як калькуляційної статті (Додаток 2 до Рекомендацій № 573), потрібно зауважити, що в ній теж є кілька дискусійних питань. Так, зокрема, у п. 3 розділу 1 “Витрати на управління і обслуговування будівельного виробництва наводиться тільки амортизація основних засобів, призначених для обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів та лінійного персоналу. Думається, у цю статтю потрібно додати ще й амортизацію інших необоротних матеріальних активів, призначених для обслуговування вищезазначеного персоналу будівельних підприємств (амортизація телефонних апаратів, меблів тощо, якщо їх вартість менша за вартість основних засобів згідно з Наказом про облікову політику підприємства).

У п. 6. р. 2 Додатку 2 помилково, на наш погляд, зазначені витрати, пов’язані зі спорудженням, ремонтом, розбиранням тимчасових нетитульних споруд [9]. Такі споруди є іншими необоротними матеріальними активами. Відповідно до вимог П(С)БО 16 “Витрати”, Інструкції № 291 щодо використання Плану рахунків бухгалтерського обліку спорудження інших необоротних матеріальних активів є капітальними інвестиціями, а витрати на їх розбирання є іншими витратами, а не загальновиробничими.

Стаття 7 розділу 2 Додатку 2 до Рекомендацій № 573 називається “Знос пристроїв, які відносяться до оборотних активів (з терміном використання до 1 року)”. У назві цієї статті є внутрішнє протиріччя – знос оборотних активів. Відповідно до вимог П(С)БО 7 “Основні засоби” та Інструкції № 291 знос нараховується тільки за необоротними активами.

Всі складові статті 8 розділу 3 Додатку 2 до Рекомендацій № 573 “витрати на підготовку об’єктів будівництва до здачі” є, на нашу думку, складовими витрат на збут, а не загальновиробничих витрат, оскільки витрати на оплату праці чергових слюсарів-сантехніків, ключниць, а також робітників, які прибирають сміття, мийуть підлогу та вікна, вартість мийних засобів та інших матеріалів, що використовуються під час прибирання об’єктів перед здачею їх в експлуатацію, витрати на опалення на освітлення у період здачі об’єктів в експлуатацію є витратами, пов’язаними з реалізацією об’єктів будівництва, а останні відносяться до витрат на збут. Узагальнюючись вони повинні на рахунку 93 “Витрати на збут”, а не 91 “Загальновиробничі витрати”.

Обліковуючи вищезазначені витрати на рахунку 91 “Загальновиробничі витрати” через їх розподіл між об’єктами будівництва в кінці місяця відповідно до обраної бази розподілу на підприємстві спотворюється собівартість цих об’єктів тому, що їх частина попадає на витрати з будівництва об’єктів, до яких вони не мають жодного відношення. Якщо такі витрати не відносити до витрат на збут, то можна було б їх вважати прямими витратами, оскільки вони мають безпосередню прив’язку до конкретних об’єктів будівництва.

Наступним дискусійним питанням щодо віднесення окремих витрат до загальновиробничих є витрати на придбання протипожежного інвентарю та устаткування (третья складова статті 12 розділу 2 Додатку 2 Рекомендацій №573) [9]. Витрати на придбання такого роду активів є капітальними інвестиціями, якщо такі активи плануються використовувати більше одного року, або малоцінними та швидкозношувальними

предметами, у випадку планової їх експлуатації менше одного року. Загально-виробничими витратами є лише витрати та утримання і знос такого інвентарю та устаткування, якщо вони віднесені до необоротних активів, або вартість списаних таких активів у випадку їх віднесення до МШП.

Характеризуючи структуру розділу 4 "Інші загальновиробничі витрати" наведену в Додатку 2 Рекомендацій № 573, можна стверджувати, що помилково, на нашу думку, до таких витрат віднести витрати, зазначені у п. 5, 6, 7, 14. Оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів будівельної організації; сума виданої допомоги у разі припинення трудового договору; суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку у разі звільнення; вартість подарунків до свят і квитків на видовищні заходи для дітей працівників, які відображені у вищезазначених пунктах розділу 4, повинні відноситися до інших витрат операційної діяльності, оскільки вони безпосередньо не стосуються виробничого процесу і є непродуктивними за своєю суттю. Останні здебільшого і узагальнюються на рахунку 94 "Інші витрати операційної діяльності".

У переліку загальновиробничих витрат помилково, на наш погляд, відображені суми створених забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат, пов'язаних з виконанням гарантійних зобов'язань (п. 4 Розділу 3 Додатку 2 Рекомендацій № 573). Такого роду витрати за своїм економічним змістом є витратами на збут, про що зазначають і самі автори Рекомендацій № 573 (п. 8 розділу 2 Додатку 3 Рекомендацій № 573). Потрібно зазначити також, що у розділі 3 Додатку 2 Рекомендацій № 573 є повтор змісту окремих статей. Так, зокрема, за статтями 9 і 11 відображаються витрати на перевезення працівників будівельної організації до місця роботи та у зворотному напрямку як власним, так і орендованим транспортом (крім оплати праці водіїв). Думається, одну з названих статей потрібно вилучити з метою ліквідації дубляжу. Крім цього, не потрібно робити виняток із цієї статті витрат на оплату праці водіїв, які є однією із складових таких витрат.

Характеризуючи структуру адміністративних витрат, яка наведена у Додатку 3 Рекомендацій № 573, можна зазначити, що коригування потребує перелік податків, які віднесено до таких витрат. Так, зокрема, із п. 3.1 абзац 3 потрібно вилучити податок з власників легкових автомобілів, комунальний податок, плату за технічний огляд легкових автомобілів у Державтоінспекції тощо. Вилученими із переліку адміністративних витрат повинні бути і витрати на придбання протипожежного інвентарю та устаткування. Аргументація такого вилучення наведена при характеристиці структури загальновиробничих витрат.

До складу адміністративних витрат у Рекомендаціях № 573 помилково, на нашу думку, віднесено витрати на сплату відсотків (винагороди) за користування матеріальними цінностями, взятими в оренду (лізинг) (п. 16 Додатку 3 Рекомендацій № 573). Такого роду витрати відповідно до вимог п. 27 П(С)БО 16 "Витрати" є фінансовими витратами. Згідно з Інструкцією № 251 такі витрати узагальнюються на однойменному рахунку 95 "Фінансові витрати".

Аналізуючи перелік інших операційних витрат, наведених у п. 3 Додатку 3 Рекомендацій № 573, можна зазначити, перш за все, що саму назву таких витрат потрібно змінити на "інші витрати операційної діяльності". Таке твердження пояснюється тим, що інші операційні витрати є економічним елементом операційних витрат і не

потрібно однією назвою називати різні за змістом витрати. До витрат, які не включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт, відносяться інші витрати операційної діяльності, які узагальнюються на однойменному рахунку 94. Саме тому і є необхідність у зміні назви вищезазначених витрат.

У переліку інших операційних витрат, наведених у вищезазначеному Додатку 3, необґрунтовано відсутні витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю [9]. Такого роду витрати нині узагальнюються на однойменному субрахунку 940 і тому повинні бути складовою вищезазначених витрат.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити такі висновки:

1. У зв'язку із окремою невідповідністю змісту Рекомендацій № 573 чинним законодавчим, нормативним та інструктивним документам необхідно внести до них відповідні зміни та доповнення з метою ліквідації проблемних питань в практичній діяльності будівельних організацій.

2. Врахування зазначених у статті пропозицій при внесенні змін та доповнень до Рекомендацій № 573 дасть можливість точніше визначити собівартість об'єктів будівництва, витрат, які не включаються до неї, та витрат за елементами витрат операційної діяльності.

3. Рекомендації № 573 є нормативним документом, яким керуються у своїй практичній діяльності всі вітчизняні підприємства будівельної галузі і навчальні заклади при підготовці відповідних фахівців для таких підприємств. У зв'язку з цим цей документ повинен враховувати всі теоретичні та практичні напрацювання з питань формування та обліку собівартості будівельно-монтажних робіт.

Подальші дослідження будуть стосуватися питань удосконалення чинної системи обліку витрат і доходів будівельних підприємств з урахуванням останніх змін законодавчих нормативних та інструктивних документах.

Література

1. Задорожний З. В. *Методичне забезпечення обліку витрат у будівництві* / З. В. Задорожний // *Баланс*. – 2002. – № 34 (419). – С. 33–36.
2. Задорожний З. В. *Проблемні аспекти нормативних документів з обліку витрат в будівництві* / З. В. Задорожний // *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. – 2009. – № 4 (50). – С. 47–50.
3. Момот Т. *Проблеми обліку незавершеного будівництва* / Т. Момот, І. Чалий // *Баланс*. – 2002. – № 4 (389). – С. 23–25.
4. Чалий І. *Застосування П(С)БО 18 “Будівельні контракти”: вирішуємо труднощі, що виникли* / І. Чалий // *Все про бухгалтерський облік*. – 2002. – № 58. – С. 22–25.
5. Павелко О. В. *Доходи і витрати від основної діяльності будівельних підприємств у системі обліку та контролю* : моногр. / О. В. Павелко. – Рівне : НУВГП, 2012. – 236 с.
6. Пархоменко В. *Бухгалтерський облік витрат і доходів за будівельними контрактами* / В. Пархоменко // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2001. – № 6. – С. 6–9.

7. Костюченко В. Облік будівельних контрактів за П(С)БО / В. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – № 6. – С. 10–19.
8. Сук Л. Облік доходів і витрат за будівельними контрактами / Л. Сук // Бухгалтерія. – 2003. – № 14. – С. 3–5.
9. Про затвердження нової редакції Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, Наказ Мінрегіонбуду від 31 грудня 2010 року № 573.
10. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт (нова редакція) – К: Укр. НДЦ “Екобуд”, 2004. – 64 с.
11. Практика формування взаємовідносин у будівництві в умовах однорівневої системи ціноутворення : зб-к офіційних нормативних документів / уклад. А. В. Беркута, П. І. Губень, В. Г. Іванькіна, Т. О. Шарапова. – К. : НВФ “Інпроект”, 2002. – 320 с.

Reference

1. Zadorozhnyi Z. V. *Metodychne zabezpechennia obliku vytrat u budivnytstvi [Methodical maintenance of cost accounting in construction]* / Z. V. Zadorozhnyi // *Balans*. – 2002. – №34 (419). – P. 33–36.
2. Zadorozhnyi Z. V. *Problemni aspekty normatyvnykh dokumentiv z obliku vytrat u budivnytstvi [Problematic aspects of normative documents in construction cost accounting]* / Z. V. Zadorozhnyi // *Visnyk Zhytomyrskoho depzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu [Journal of Zhytomyr State Technological University]*. – 2009. – № 4 (50). – P. 47–50.
3. Momot T. *Problemy obliku nezavershenokho budivnytstva [Accounting issues of unfinished construction]* / T. Momot, I. Chalyi // *Balans*. – 2002. – № 4 (389). – P. 23–25.
4. Chalyi I. *Zastosuvannia P(S)BO 18 “Budivelni kontrakty” vurishyemo trudnoshchi, shcho vynykly [Usage of Principles (Standards) of Accounting 18 “Construction Contracts”: solving the difficulties encountered]* / I. Chalyi // *Vse pro bukhalterskii oblik. [All about accounting]*. – 2002. – №58. – P.22–25.
5. Pavelko O. V. *Dokhody I vytraty vid osnovnoi diialnosti budivelnnykh pidpriemstv u systemi obliku ta kontroliu: monograph [Incomes and expenses from operations of construction companies in the system of accounting and control]* / O. V. Pavelko. – Rivne: NUVHP, 2012. – 236 p.
6. Parkhomenko V. *Bukhalterskyi oblik vytrat I dokhodiv za budivelnnyimi kontraktami [Accounting costs and revenues for construction contracts]* V. Parkhomenko// *Bukhalterskyi oblik i audit [Accounting and audit]*. – 2001. – №6. – P. 6–9.
7. Kostiuchenko V. *Oblik budivelnnykh kontraktiv za P(S)BO [Accounting of construction contracts under Principles (Standards) of Accounting]*. / V. Kostiuchenko // *Bukhalterskyi oblik i audit [Accounting and audit]*. – 2001. – № 6. – P. 10–19.
8. Suk L. *Oblik dokhodiv i vytrat za budivelnnyimi kontraktami [Accounting costs and revenues for construction contracts]* / L. Suk // *Bukhalteriiia [Bookkeeping]*. – 2003. – № 14. – P. 3–5.
9. *Pro zatverdzhennia novoi redaktsii Metodychnykh rekomendatsiy z formuvannia sobivartost ibudivelnno-montazhnykh robit, Nakaz Minregion budu vid 31 hrudnia*

2010 roku № 573 [Approval of the new edition of the Methodological recommendations on formation of the cost of construction works, Order of Ministry of Regional Development, and Housing and Communal Services of Ukraine, 31 December № 573]

10. *Metodychni rekomendatsii z formuvannia sobivartosti bydivelno-montazhnykh robit (nova redaktsiia)* [Methodological recommendations on formation of the cost of construction works(new edition) – K.: Ukr. NDC “Ekobud”, 2004. – 64 p.
11. *Praktyka formuvannia vzaiemovidnisyn u budivnytstvi v ymovakh odnorivnevoi systemy tsinoutvorennia: Zb. Ofitsiinykh normatyvnykh dokumentiv* [Formation practice in building relationships in terms of tier pricing: collection of normative documents] / uklad. [compilers] A.V.Berkuta, P.I. Huben, V.H. Ivankina, T.O. Sharapova. – K.: NVF “In proekt”, 2002. – 320 p.

Редакція отримала матеріал 20 травня 2015 р.